Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda Aurea - Cod. Aug. perg. 256

Jacobus <de Voragine>

[S.l.], [14. Jahrh.]

De passione domini

urn:nbn:de:bsz:31-66161

Visual Library

xpi baptista beatus petrus apostolus iacobus sub
herode peremptus. Cor sancti cum et multa
reluxerunt. Latro dulcis cum per crucem suscepit
animam. Miles quidam dives ac nobilis
seculo abrenuncians ordinem cysterciensium
intravit et quia litteras nesciebat erubescentes
monachi tam nobilem personam inter
laicos deputare dederunt ei magistrum
si forte modicum addiscere posset et sic eum
inter monachos retinerent. Sed cum diu cum
magistro fuisset et nichil omnino preter hec duo
vocabula ave maria discere potuisset hec
tanta aviditate retinuit ut quocumque deambularet
quicquid ageret ea incessanter ruminaret.
Tandem moritur et in cimiterio cum aliis fratribus
sepelitur. Et ecce super eius tumulum spe-
ciosum exortum est lylium et in quolibet folio ave
maria litteris aureis habebatur inscriptum.
Currentes omnes ad tam grande spectaculum
terram de tumulo effoderunt et radicem lyly
de ore defuncti procedere repererunt. Sic intel-
lexerunt quod cum quanta devotione illa duo
verba dixerit quem deus tanti honoris prodigio
illustravit. Quidam miles castrum quoddam in
via habebat et omnes transeuntes
sine miseratione aliqua spoliavit. Virginem
autem dei cottidie salutabat nec pro aliquo
impedimento contingenti ab ipsa salutatione
aliqua die cessare volebat. Accidit autem
ut quidam religiosus vir sanctus inde transi-
tum faceret et ipsum predictus miles continuo
expoliari iubet. Vir autem sanctus roga-
vit predones ut ipsum ad dominum suum de-
ducerent quia ad ipsum habet secreta que profer-
ret. Adductus autem rogavit militem
ut omnes de familia sua et castro congregari
faceret ut eis verbum domini predicaret. Cum autem con-
gregati fuissent ille ait. Non estis omnes
hic estis aliquis adhuc deest. Cui cum illi e contra
dicerent quod omnes assent ait ille diligenter perquiri-
te et aliquem invenietis abesse. Tunc unus
exclamans dixit quod solus cubicularius
illuc non venisset. Ille dixit. Vere ipse est qui
solus deest. Ipso igitur citato mittitur et in me-
dium deducitur. Cum autem virum dei vidisset re-
volutis terribiliter oculis caput suum instar
insani agitabat nec propius accedere au-
debat. Vir autem sanctus dixit ei. Adiuro te
per nomen domini nostri ihesu christi ut quis sis nobis
edisseras et quam ob causam huc veneris pa-
lam pandas. Cui ille. Heu heu adiura-
tus prodere cogor invitus. Ego enim non sum
homo sed demon qui formam hominis accepi et
xiiii annis cum hoc milite sum permansi. Nam
princeps noster me huc misit ut diem quo hic
ave marie salutationem non diceret diligenti-
us observarem et mox in potestate accepta ipsum
continuo strangularem et sic in malis operibus
vitam finiens noster esset. Quacumque enim die il-
lam salutationem dicebat in ipsum potestatem
habere non poteram. Sed ecce nunc de die in diem di-
ligentius observavi et nullum quin eam salu-
taret pretermisit. Hic miles audiens ve-
hementer obstupuit ad pedes viri dei se
proiciens veniam postulavit et in melius
deinceps vitam mutavit. Vir autem sanctus
dixit demoni. Precipio tibi demon in nomine
domini nostri ihesu christi ut hinc statim discedas
et tale habeas locum possideas ubi nulli
gloriosam dei genitricem invocanti nocere
presumas. Hic ubi licentiam dedit demon
abscedens evanuit. De passione domini

Passio christi fuit
per dolorem amara per illusionem de-
specta et per multitudinem multiplex fructuo-
sa. Et nota quod dolor causabatur ex v. Pri-
mo ex eo quod ipsa passio fuit ignominiosa
Nam et hic propter ignominiosum locum quia in calva-
ria ubi malefactores puniebantur propter ig-
nominiosum supplicium quia morte turpissima

De passione domini

ina contemptus est. Crux est supplicium
erat latronum. Et licet crux tunc esset multe
ignominie nunc autem est mirabilis glorie. Unde
Aug. Crux que erat supplicium latro
num nunc transivit ad frontes imperatorum.
Imperatorum. Sed in cum honore deus convertit suppli
cio suo quantum contulit suo loco. Propter igno
miniosum consortium quia est sceleratis depu
tatus est id est latronibus qui propter erant scelerati.
Sed per eum unum quorum est scilicet dismas qui erat
ad dextris sicut dicitur in evangelio Nichodemi. Et
alius damnatus est scilicet Gesmas qui erat
a sinistris. Unde quod dedit regnum alteri
dedit supplicium. Unde Amb. Auctor
pietatis in cruce pendens miseratibus nego
ciis pietatis officia dividebat persecutionem
apostolis pacem discipulis corpus Iude
spiritum patri spiritum virginum paranymphum lat
ronibus paradysum peccatoribus infernum Christi
anis penitentibus commendabat. Ecce te
stamentum quod fecit Christus in morte pendens in
cruce. Secundo extro quod fuit iniusta quia non est
inventus dolus in ore eius et ideo que ve
nit in digna pena blendi fuit. De tribus
enim iniuste scribe cum accusabant. Vi
delicet quod tributum reddi prohibebat quod se
regem dicebat et quod se filium dei facie
bat. Contra has tres accusationes
dicamus in persona ipsona salvato
ris tres excusationes. Populus meus et cetera.
Ubi exprobrat Christus tanta beneficia eis collata
scilicet liberationem ab egypto. Regimen in
deserto plantationem vinee in loco
optimo. Quasi dicat. Accusas me de reddi
tione tributi potius quod agere debes que
liberavi te de egypto. Accusas quod dixi me
regem quod regale panem te in deserto. Accu
sas me quod filium dei me dixi potius gratias
age quia te vineam meam elegi et in loco
optimo te plantavi. ¶ Tertio extro

quod fuit ab amicis. Tolerabilior enim
esset dolor si pateretur ab hiis qui aliquid
de eo deberent esse ei inimici. Vel ab
hiis qui essent alieni et extranei. Vel ab
hiis quibus aliqua incomoda intulisset.
Sed tamen patitur ab amicis id est ab hiis qui
deberent esse sui amici. Iuxta apostolus id est
ab hiis de quorum stirpe natus est. De hiis
duobus dicitur in psalmo. Amici mei et proximi mei
et cetera. Iob xxx. Flon mei quasi alieni recesse
runt a me. Iuxta ab hiis quibus multa bona
contulit. Io. viii. Multa bona opera fe
ci. O bone Ihesu quam dulcis cum hominibus
conversatus es quam magna et habundantissima
eis largitus es quam dura et dura
dura dirissima eciam tormenta passus
es. ¶ Quartum extractione crucifixionis etc.
Unde insignia eius de eo dicitur. ii. Re. penitencia
ipse est tenerrimus lignum vermiculus. Be. O cu
bi lapidei certe lapidem pectoris mol
liorem de quo resonat fontes pietatis
et ebullit olim caritatis. Iuxta Io. Tra
ditus est et te multis iubentibus et illud
sacratissimum corpus eius quod dei capere fla
gella fecerunt. ¶ Quinto extro quod fuit
universalis quia per omnes partes cordis et omnis
sensus. Primo ii. fuit hic dolor in oculis quia
lacrimatus est sicut dicitur Hebr. v. Qui cum clamore
valido et lacrimis audivit flevit cla
mavit ut nullus excusaret clamori
lacrimas addidit ut homo compateretur ali
cui et bis lacrimas fudit scilicet in resuscita
tione lazari et super urbem Iherusalem quia prima
me lacrime fuerunt amoris. Unde Iuxta quod qui
dam cum vidissent eum lacrimantem dixerunt. Ecce
quomodo amabat eum. Sed fuerunt compassionis.
Sed hec tria fuerunt doloris. Secundo fuit in au
ditu cum eis scilicet ob plura et blasphemias
irrogatas. ¶ Item non quod xx. misit habu
in quibus ob plura et blasphemias au

dunt. habent .n. excellentissimam nobili-
tatem quia quantum ad diuinam naturam fuit eternus re-
gis filius et quantum ad humanam de regia stir-
pe genitus erat et insignitum hoc fuit rex
regum et dominus dominantium. habent ineffabilem
ueritatem quia ipse est uia ueritas et uita. Vnde
dicit idem dicens Ego sum uia ueritas et uita.
n. est summo sui uerbum patris. habent insuperabi-
lem potentiam quia omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum
est nichil. habent singularem bonitatem quia nemo
bonus nisi solus deus. Tubal … audiunt ob-
probria et blasphemias. Primo quantum ad nobi-
litatem. Math. viii. Nonne hic est filius fabri.
Nonne mater eius dicitur maria etc. Secundo quo-
ad ueritatem Io. viii. Tu de te ipso testimo-
nium perhibes testimonium tuum non est uerum. Tercio quia
dicunt ipsum iudicatum cum tamen ipse sit uia
ueritas et uita. hanc ueritatem pylatus
sciens non audiuit quia ipse tamen ueritatem quesiuit
dicens. Inchoauit quippe iudicium a
ueritate sed non in ueritate perseuerauit. et id
de ueritate querens non iniuit. Inchoauit sed so-
lutionem non audiuit. Alia ratio est secundum aug.
quia solucionem non audiuit quia cum istam questionem
fecisset, subito uenit sibi in mentem consuetu-
do iudeorum qui solebant unum dimittere in pas-
cha et ideo statim exiuit et solucionem non ex-
spectauit. Et alia ratio est secundum crisostomum quia uide-
bat quod questio tam difficilis multo indigebat
tempore et multa discussione et ipse ad libera-
tionem christi properabat et ideo statim exiuit.
legitur tamen in euangelio Nicodemi quod eum py-
latus … quid est ueritas.
Ihesus ei dixit. Veritas de celo est. Et pylatus
Ergo ueritas non est in terris. Dicit ei ihesus. Attende
quomodo ueritas iudicatur ab hiis qui
potestatem habent in terris. Tercio quo ad potes-
tatem. Math. xii. hic non eicit demones nisi in principe
demoniorum. Et Math. xxvii. Alios sal-
uos fecit se ipsum non potest saluum facere. Ecce

dicunt eum impotentem cum tamen adeo potens ex-
titit quod persecutores suos sola uoce pro-
strauit. Sed cum in euangelio Iohannis dixisset quem queritis
et illi respondissent ihesum nazarenum ta-
men ceciderunt in terram. Vnde aug. Vna uox
turbam odiis ferocem armis terribilem sine ul-
lo telo percussit repulit strauit. Virtute
latentis diuinitatis qui iudicandus erat.
quid iudicaturus faciet. quid regnaturus poterit
qui moriturus hoc potuit. Quarto quantum ad bo-
nitatem. Dicebant enim ipsum peccatorem esse in
corde. Io. ix. Nos scimus quia hic homo peccator est. et se-
ductorem insimulant. Luc. Commouit populum
docens per uniuersam iudeam incipiens a ga-
lilea usque huc. Regis … in opprobrio
… hic adeo qui … non …
… fuit … et magnum …
… potuit in monte caluarie …
erat … Vnde … in …
… caluarie … os capitis …
… mundum. Et … ibi de … …
… ossa capitum ibi aspersa erant di-
citur … caluarie locus uel caluaria. Quinto
fuit … Vnde dum clamaret sitio, de-
derunt ei acetum cum myrra et felle mix-
tum in aceto … … et …
… … … crucifixos … …
… acetum bibant … pateretur
… et … felle gustus. Vnde aug. …
… repletur … aceto …
et felle dulcedo … innocentia
… uita pro mortuo. Quinto fuit
… … … … …
pedis usque ad … non fuit in eo sanitas.
de hiis qualiter … … dolorem habuit.
… Cap. angelicus … spiritibus de-
… … pungitur facies pulcra
pre filiis hominum … iudeorum …
oculi … uel sole … …
aures que audiunt angelicos cantus

audiuit peccatorum insultus. Os quod docuit
angelos felle et aceto potatur. Pedes
quorum scabellum adoratur quia sanctum est clavo
clavo affiguntur. Manus que texuerunt
celos in cruce extense et clavis af
fixe. Cor vulneratur. Latus lancea perfo
ratur et quid plus non remansit nisi lin
gua ut pro peccatoribus oraret et matrem
discipulo commendaret. ¶ Secundo est passio sua
ex illusione despectionis. Quater enim in tribus
fuit illusus. Primo in domo anne ubi re
cepit sputa. alapas uelationem
oculorum. Bernardus. Vultum tuum bone ihesu deli
derabilem in quem desiderant angeli prospi
cere sputis inquinauerunt manibus percus
serunt. velo pro derisione operuerunt
nec amaris uulneribus pepercerunt. Secundo in do
mo herodis. qui eum fatuum et non sapientem
existimans [illegible] ab eo
here posuit pro derisione cum ueste al
ba induunt. Bernardus. Tu homo es et habes sertum
de floribus. et ego deus et habeo coronam spine
am. tu habes cyrothecas in manibus et ego
habeo clauos defixos. tu albis uestibus
tripudias et ego pedibus discurris la
borans tu in choreis brachia exten
dis in modum crucis in gaudium et ego in
cruce opprobria habui in obprobrium et in cruce do
lui et tu in cruce cantas. Tu habes latus
apertum et pectus insignum uane glorie et e
latus fossum habui. per te tu redite ad me
et suscipiam te. Secundum quod dicitur tempore sue
passionis coram herode pylato et iudeis
[illegible] tacebat tres [illegible] rationes. prima est quia non
erant digni audire suam responsionem.
Secunda ratio est quia sua prudentia [illegible]
[illegible] et ideo xpc noluit [illegible] per taci
turnitatem. Tertia est quia quicquid respondebat
totum calumpniabantur et deprauabant.
Tertio in domo pylati ubi milites cla

[illegible] coccineam ei cum dederunt arundi
nem in manu dederunt et coronam spine
am super caput eius posuerunt et genu flecten
tes dicebant. Aue rex iudeorum. Illa autem
corona dicitur fuisse de iuncis marinis
quorum aculei non minus duri sunt spina et ex
penetratiua. Unde et sanguinem de capi
te [illegible] creditur corona illa spinea exi
uisse. vii. Bernardus. Caput illud divinum intexti
et spinarum densitate usque ad cerebrum
confixum est. ¶ Et nota quod de anima sunt tres
opiniones. Una scilicet anima principalem habet
sedem scilicet ubi in corde quia illud. De corde
exeunt male cogitationes et cetera. Vel
in sanguine quia ubi leuitici. anima omnis
carnis in sanguine est. Vel in capite quia
illud. Et inclinato capite tradidit
spiritum. hanc triplicem opinionem uidetur ca
tere ipso xpo uidetur tenuisse. Nam uolens
animam nostram quelibet quasi sicut ipsum in
capite est spinis usque ad cerebrum infix
urat. Quesiuerunt in sanguine et ei uenas
in pedibus et manibus aperuit. Quesi
erunt in corde cum eius latus perforauit.
Contra has tres illusiones in passio
ne promittuntur autem reuelationes celes
tes adorationes dicentes [illegible]
[illegible] qui ter honorantes ter illusum propter
nos. Cristo in cruce. Matthaei. xxvii. Prin
cipes sacerdotum illudentes cum scri
bis et senioribus dicebant. Si rex israel
est descendat nunc de cruce et credimus
ei. Bernardus. Super hunc locum [illegible] paciencie
magister exhibens humilitatem commendat
obedienciam implet perficit caritatem.
In hys nempe uirtutum gemmis [illegible]
corona [illegible] ornantur et [illegible]
[illegible] caritas adeuntis obediencia [illegible]
sinistris pacientia [illegible] omnium uirtu
tum. humilitas super fundo. hec omnia quod

e passus ē. Su. Dicit recolligat dicitur
memor eo quomodo vixi labor quis pa
ssus in predicando fatigationum in discur
rendo vigiliarum in orando tempertionum
in ieiunando lacrimarum in compatiendo in sedi
cionibus in colloquendo. Opprobria conviciorum spu
torum colaphorum sub sanatorum exprobra
torum clavorum. ¶ Tertio est passio fuit v
tilitate multiplici fructuosa. Cuius utilita
tes tres tangit: scilicet peccatorum remissio gratie col
latio et glorie exhibitio. Et hec tria notantur
in titulo crucis: Ihesus quo ad primum. Naza
renus quo ad secundum. Rex iudeorum quo ad tertium quia ibi
erunt omnes reges. De qua utilitate dicit
Aug. Culpam delevit et penam et fide
am. Penam peccati tulit ea remittendo
penam hominis ab eis removendo futuram
gloriam quam meruerunt conferendo. De qua utilita
te dicit Bernardus ad montem Gaulem. Amen.
Laudem ad oculum quam per redemptoris nostri
mortem de tenebris ad lucem. De morte ad
vitam. De corruptione ad incorruptionem
de exilio ad patriam de luctu ad gau
dium vocati sumus. Quam utilis autem modus
nostre redemptionis extiterit patet ex quatuor. Pri
mo quia fuit acceptissimum ad placandum
deum. Congruentissimum ad purgandum mor
bum. Efficacissimum ad adtrahendum genus
humanum. Potentissimum ad expugnandum huma
ni generis inimicum. Primo quia fuit acceptissi
mum ad placandum et reconciliandum deum quod
sic dicit Anselmus in libro Cur deus homo. Sic ei
at et tam officialis potest homo pati ad honorem
dei sponte et non ex debito quam mortem.
Sequitur nequaquam se magis homo potest deo dare quam
cum se morti tradit ad honorem ipsius.
Et hoc est quod dicitur Ephe. iiii. Tradidit semet
ipsum oblationem et hostiam deo in odorem
suavitatis. Qualiter autem fuit sacrificium
nos deo placavit et reconciliavit dicit

Aug. iiii. libro de trinitate. Quid cum gratius suscipi
posset quam caro sacrificii nostri corpus effectum
sacerdotis nostri non quam viii. Consideratur in omni
sacrificio. Cui offeratur et quis offerat et pro quibus
offeratur. Idem ipse unus verusque mediator per
sacrificium pacis reconcilians nos deo unum
cum ipso maneret cui offerebat unum in se
faceret pro quibus offerebat et qui offerre debe
bat unus ipse esset. De hoc quod aliquis per se sumus
reconciliati dicit idem Aug. quia ipse est sacer
dos et sacrificium deus et templum. Sacerdos
per quem sumus reconciliati. Deus autem sumus reco
nciliati. Templum in quo sumus reconciliati.
Unum quibusdam hanc reconciliationem per
impedientibus Aug. in persona ipsius expro
brat dicens. Cum esses inimicus patri meo
reconciliavi te per me. Cum esses longe e
veni ut redimerem te. Cum inter montes
et silvas errares quesivi te inter lapides
et ligna inveni te et ne luporum ferar
que rabido ore laniareris collegi te
humeris portavi te patri meo reddidi
te laboravi sudavi caput meum spi
nis opposui manus meas clavis pro
tendi lancea latus meum apperui, tot
non dicam iniurias sed asperitatibus lacessitus fu
sanguinem meum fudi animam meam posui
ut coniungerem me tibi et tu dividis a me.
¶ Secundo fuit congruentissimum ad curandum
morbum. Congruitas autem attenditur ex parte
temporis ex parte loci et ex parte modi. Ex
parte temporis quia Adam factus fuit et peccavit
mense martii et feria vi. et ideo Christus vo
luit pati in martio et in die qua
fuit annuntiatus fuit et passus scilicet in
feria vi. et hora vi. Secundo ex parte loci
quantum locus sue passionis triplex consideratur
est scilicet communis autem specialis aut singula
ris. Locus communis fuit terra promissionis.
Specialis calvarie locus singularis crux

In loco autem quo primus homo fuit formatus
ex terre pulvere aliqui volunt in agro damasceno
in agro damasceno dicitur fuisse formatus.
In loco speciali fuit sepultus ex tribus
in quo passus est. Adam dicitur sepultus
licet hic autenticum non sit ut ait Jero. Adam
in ebron sepultus fuit sicut legitur in Josue
xiiij. expositione hec. In loco singulari fuit
deceptus scilicet in paradiso dicitur enim sicut adam
deceptus fuit in ligno ita xpistus est pas-
sus in ligno. In quadam tamen hysto-
ria grecorum dicitur quod in eodem anno tempore
modi [illegible] quicquid modus
fuit per similia et per contraria. Per similia
quia ut dicit Aug. de doctrina xpistiana per fe-
minam deceptus per feminam natus homo
mortalis homines mortales mortem
mortuos liberavit. Ambro. Ex terra vir-
gine adam et ex virgine iste. Ad y-
maginem dei. hic ymago dei per meliorem
stultitia per meliorem sapientiam. Filius
adam. Filius xpistus mors per amorem arbo-
re vitam per crucem. In deserto adam. In de-
serto est per contrarium quia primus homo se com-
paravit per superbiam. Inobedientiam et gu-
la voluit enim assimilari deo per fal-
sam libertatem. Transgredi preceptum di-
vinum. Transgredi et gustare po-
mi suavitatem et quam curatio habet fi-
eri per contrarium. Hoc modo iste satisfaciendi con-
gruentissimus fuit. Xpistus fuit per humilia-
tionem divine voluntatis impletio-
nem et afflictionem. De hiis tribus
Phil. ij. humiliavit semetipsum quantum ad
primum factus obediens quo ad secundum
usque ad mortem et cetera quo ad tertium. Tertio
fuit efficacissimum ad trahendum ge-
nus humanum. Salvo liber-
tatis arbitrio magis ad amorem suum
et fiduciam generis humani attrahe-

potuit. Qualiter autem per hoc nos ad amorem
attrahit. Dicit Ber. Super omnia reddit te
michi amabilem bone ihesu calix quem bibis-
ti opus nostre redemptionis. hic omnino amorem
meum facile vendicat totum. Hoc est quod
nostram devotionem et blandius alliciat
et iustius exigit et arcius stringit et vehe-
mentius afficiat. Et cetera. Ubi exinanivit
se et nobilibus radiis exuit. ibi pie-
tas magis eminuit ibi caritas plus
effulsit ibi gratia amplius radiavit. Qua-
liter ipso ad fiduciam dicitur Ro. viij. Qui
etiam proprio non pepercit sed pro nobis omnibus
tradidit illum. Quomodo non et cum illo nobis omnia do-
navit. De hoc dicit Ber. Quis non rapiatur
ad spem impetrandi fiduciam qui
eius attendit corporis dispositionem. Vi-
delicet caput inclinatum ad osculum bra-
chia extensa ad amplexum manus
perforatas ad largiendum. latus ap-
ertum ad diligendum. pedum affixionem
ad nobiscum commanendum corporis extensionem
ad se totum nobis impendendum. ¶ Tertio fuit
prudentissimum ad expugnandum humani
generis inimicum. Job xxvi. prudentia
eius percussit inimicum. Et ultimo Job xl
quod potius capere leviathan hamo. Et in
hamum sue divinitatis abscondit fi-
escam humanitatis et dyabolus capere volens
escam carnis captus est hamo divini-
tatis. De hac prudenti captione dicit
Aug. Venit redemptor et victus est de-
ceptor et quid fecit redemptor captivatori
nostro. tetendit muscipulam crucem suam
posuit ibi escam id est sanguinem suum. Ipse
autem voluit fundere sanguinem non debito-
ris per quod recessit a debitoribus. Huius
autem debitum apostolus vocat cyrographum
[illegible] ad quod est quilibet et cetera [illegible]
De cyrographo dicit Aug. Eva peccatum a dya-

nunciauit. Cyrographum scriptum fide uel colore dedit et ulnam panni cuyt. Tunc ·v· actus a peccatum nunciaui quam contra preceptum dei sue praue suggestioni consensit. Cyrographum scriptum sit quando manum ad uetitum porrexit. Fide uel colore dedit quando adam peccato consentire fecit. Et usuram peccati posteritati cumulauit. Legitur quod compunctis hanc redemptorem quod nos de iniuria peccati redemit. Sic bernardus super cantica: exple-mus aut dominus. Et potui mere et non feci. Quod causa est quod inimicos meos magis liber sinte esse? Ille dicitur nos sed non palam si propria sed in nos ingratus ut ille? Ego redemi uos quo pretio. Non utique auro aut argento. Non sole aut luna non caelo aliquo angelorum sed proprio corpore uos redemi. Ceterum si uos tam multiplicia mere debitum aut est elicere famulatum. Omnis sis omnibus mee salutis [illegible] denario quieuit. Et qui christum in morte tradiderunt iudas per auaritiam, iudei per inuidiam, pylatus per timorem. Ideo uidendum est de pena a deo hiis inflicta. Multo hi punitis. Sed pena iude inuenies in legenda sancti mathie, de pena et excidio iudeorum in legenda beati iacobi minoris. De pena autem et origine pylati in quadam hystoria licet apocrifa sic legitur. Fuit quidam rex nomine cyrus qui quandam puellam nomine pylam filiam cuiusdam molendinarii nomine atus carnaliter cognouit et de ea filium generauit. Pyla autem ex nomine suo et nomine patris sui qui dicebatur atus unum nomen composuit et nato puero imposuit ei nomen pylatus. Cum autem tres annos haberet ipsum pyla ad regem transmisit. Habebat autem rex filium de regina coniuge sua qui fere pylato coetaneus uidebatur. Illi dum annos discretionis attigissent sepius luctamine pugne et funde ad inuicem se lude-

bant. Sed genitus legitimus filius regis utpote genere erat nobilior sic in omni loco pylato inueniebatur strenuior et in omni genere certaminis aptior. Ob hoc pylatus inuidie liuore commotus et felleo dolore stimulatus fratrem suum latenter occidit. Quod rex audiens uehementer doluit et facto consilio quid de scelerato et homicida faciendum sit filio requisiuit. Qui omnes reum esse mortis unanimiter acclamauerunt. Rex autem ad se reuersus iniquitatem iniquitati noluit duplicare sed ipsum pro tributo quod annuatim debebat romanis in obsidem misit, tum uolens innocentem se de occisione filii, tum a tributo romanorum cupiens liberari. Tunc temporis erat rome filius regis francorum, quod similiter rex romanis mittebat pro tributis. Huic pylatus associatus cum se eidem moribus et industria precelli uideret, eum inuidie stimulis agitatus occidit. Sed cum romani quid de eo faciendum esset quererent dixerunt: Hic si superuiuat qui fratrem suum necauit et obsidem iugulauit rei publice plurimum utilis erit et colla hostium ferocium ferox ipse domabit. Dixerunt ergo: Cum mortis reus habeatur in pontum insulam gentibus ut eos qui nullum patiuntur iudicem iudex preficiatur. Si forte eorum nequitia ipsorum contumacia domuerit, sin non quod meruit patiatur. Missus ergo pylatus ad gentem ferocem et suorum iudicum peremptricem, non inscius ad quos missus sit et quam pendula uite sue sententia traheretur, uitam conseruans uitam saluare uoluit et gentem nequam ipse minis et promissis pretio et supplicio penitus subiugauit. Quia igitur tam duram gentem uicerat, ex tunc a ponthos insula ponti pylatus nomen accepit. Herodes autem hominis illius industriam ut audiuit eius uersutiis congaudens ipse uersut-

cum ad se muneribus et minis nuntios in
vitavit et sic Judeam et iurisdictionem
et vicem suam vendidit. Cui cum pecuni
am innumerabilem congregasset, nescientibus
Herode Romam adiit et infinitam pecuniam
Tyberio imperatori obtulit et ab eo sibi da
ri que ab Herode tenebat muneribus impe
travit. Huiusmodi causa fuit inimicitie.
Pylatus et Herodes qui ad usque tempus passi
onis domini eius extiterant inimici eo quod dominum ad
se misit amici. Alia causa inimicitie assig
natur in hystoria scolastica. Quidam enim filium dei
se fingens multos de galylea sedu
xerat quos cum in garizim duxisset ubi dixer
at se ascensurum in celum supervenit
Pylatus ipsum et omnes occidit timens
ne sic Judeos seduceret. Ob hanc causam in
imici erant quia Herodes preerat galyleis et
ubi causa potuit quod erat. Cum autem Pylatus
dominum Judeis crucifigendum tradidisset ti
mens ne offensam Tyberii cesaris eo quod
dampnasset sanguinem innocentem incurreret, quen
dam suum familiarem pro sui excusatione ad
cesarem destinavit. Interea cum Tyberius
morbo gravi teneretur nuntiatur ei quod in Jero
solimis quidam medicus esset qui omnes infir
mos curaret solo verbo nesciens quod eum Iu
dei et Pylatus occidissent. Dixit Tyberius
Volusiano secretario: Vade citius trans
portans marinos dicesque Pylato ut
hunc medicum mihi mittat qui me pristi
ne sanitati restituat. Cum autem ille ad
Pylatum venisset et mandatum imperatoris
exposuisset eidem territus Pylatus xiiii
dierum inducias postulavit. Infra quod
spatium dum Volusianus quandam matronam
que fuit familiaris Ihesu nomine Veroni
cam ubi nam Christum Ihesum invenire posset interroga
sset, ait: Heu dominus meus Ihesus Christus et deus meus erat
quem Pylatus per invidiam tradidit, condempnavit et crucifigi

nari et crucifigi precepit. Tunc ille ve
hementer dolens ait: Vehementer doleo quia
quod mihi dominus meus iniunxerat explere non valeo. Cui
Veronica: Dum magister meus predicando circumiret et
ego sua presentia invite carerem volu
i mihi ipsius depingi ymaginem ut dum ipsius
presentia non fruerer saltem figura solati
um ymaginis sue preberet. Cumque linteum
pictori deferrem pingendum dominus mihi ob
viavit et quo tenderem requisivit. Cui
cum meam causam aperuissem a me petiit
pannum et ipsum in venerabili sua facie
reddidit insignitum ymagine. Si ergo dominus tuus faci
em eius devote intuebitur continuo sa
nitatis beneficio potietur. Cui ille: Estne
huiusmodi ymago auro vel argento comparabilis?
Cui illa: Non, sed pio affectu devotionis.
Tecum ergo proficiscar et imperatori cesari y
maginem deferam et revertar. Venit ergo
Volusianus cum Veronica Romam dixitque Ty
berio imperatori: Ihesum quem diu desideras
Pylatus et Judei iniuste morti tradi
derunt et per invidiam crucis patibulo affixe
runt. Venit ergo mecum matrona quedam que ipsius
Ihesu ymaginem defert quam si devote
perspexeris mox sanitatis tue benefi
cium obtinebis. Cesar ergo pannis sericis
stravit viam et ymaginem sibi presenta
ri precepit. Qui mox ut eam fuit intuitus
sanitatem pristinam est assecutus. Pontius
ergo Pylatus imperio cesaris capitur et
Romam perducitur. Audiens ergo cesar Py
latum Romam advenisse nimio furore
in eum accensus est. Adduci fecit Pylatum.
Ille autem tunicam domini inconsutilem secum detulit
quam indutam coram imperatore portavit.
Mox ut imperator eum vidit omnem iram
deposuit et ei penitus assurrexit nec durum
sibi in aliquo loqui prevaluit, et qui in
absentia videbatur tam terribilis et fe

nunc vero Pilatum invenit quodammodo mansuetum. Cum eum licentiasset, mox contra eum terribiliter exardescebat, se miserum clamitans quod ei furoris sui pectoris minime ostendisset. Secundoque eum revocari fecit, iurans et contestans quod filius mortis esset et non dignus super terram vivere. Qui ut eum vidit, continuo eum salutavit et omnem animi ferocitatem abiecit. Mirantur omnes, miratur et ipse quod sic in Pylatum absentem exardesceret, et dum praesens esset nil ei asperum loqui posset. Tandem divino nutu vel forte alicuius christiani suasu ipsum illa tunica exspoliari fecit et mox eandem pristinam ferocitatem animi resumpsit. Cumque de hoc imperator plurimum admiraretur, dictum est ei quod illa tunica fuisset domini Iesu. Tunc imperator ipsum in carcerem recipi fecit, donec cum sapientum consilio deliberaret quid de eo fieri oporteret. Data est igitur in Pylatum sententia ut morte turpissima dampnaretur. Audiens hoc Pylatus cultello proprio se necavit et tali morte vitam finivit. Cognita Caesar morte Pylati dixit: Vere mortuus est morte turpissima, cui manus propria non pepercit. A mole igitur ingenti alligatur et in Tyberim fluvium immergitur. Spiritus vero maligni et sordidi corpore maligno et sordido congaudentes, et nunc in aquis nunc in aere tempestates mirabiles, mirabiles inundationes in aquis movebant, et fulgura, tonitrua et tempestates, grandines in aere terribiliter generabant, ita ut cuncti timore horribili tenerentur. Quapropter Romani ipsum a Tyberis fluvio extrahentes derisionis causa Viennam deportaverunt et Rodani fluvio immerserunt. Vienna enim dicitur quasi via gehennae, quia erat tunc maledictionis. Vel potius dicitur Vienna eo quod biennio sit constructa. Sed et ibi nequam spiritus adsunt ibidem eadem operantes. Homines vero illi tantam infestationem daemonum non ferentes vas illud maledictionis a se removerunt et illud sepeliendum Losannae civitatis territorio commiserunt. Qui cum nimiis praedictis infestationibus gravarentur, ipsum a se removerunt et in quodam puteo montibus circumsepto immiserunt, ubi adhuc relatione quorundam diabolicae machinationes ebullire dicuntur. Hucusque in praedicta hystoria apocrypha legitur, quae utrum recitanda sit, lectoris iudicio aut arbitrio relinquatur. Notandum tamen quod in hystoria scolastica legitur quod Pylatus a Iudaeis accusatus est apud Tyberium de violenta innocentium interfectione, et quod Iudaeis reclamantibus ymagines gentilium in templo ponebat, et quod pecuniam repositam in corbonam in suos redigeret usus, unde factum est quod ductum in domum suam et pluribus omnibus reportatus est in exilium Lugdunum, unde oriundus fuit, ut in obprobrium gentis suae moreretur. Potuit ergo fieri ut illa hystoria contigit in veritate, quod prius iam edictum dederat ut in Lugdunum in exilium deportaretur. Et quod ante [illegible] voluisset ad imperatorem in itinere deportatus sit. Sed primo dum Tyberius audiens qualiter Christum occidisset, ipsum de exilio educi et ad se Romam adduci fecit. Eusebius autem et Beda non dicunt ipsum in suis cronicis in exilio relegatum, sed tamen quod in multas calamitates incidens propria manu se peremit.

Dicto de festivitatibus que occurrunt infra tempus deviationis, quod incipit ab Adam usque ad Moysen, quod tempus repraesentat ecclesia a Septuagesima usque ad pascha, sequitur nunc de festivitatibus quae eveniunt infra tempus reconciliationis, quod repraesentat ecclesia a pascha usque ad octavum pentecostes.

De resurrectione domini

Resurrectio Christi tertia die post passionem ipsius facta est. Circa autem ipsam [illegible] vii. per ordinem se